

Filmoteka Szkolna

Temat lekcji: O pochwalę fikcji i sensie opowiadania – „Rękopis znaleziony w Saragossie” Wojciecha Jerzego Hasa

Opracowanie: Ewa Wyszyńska

Etap edukacyjny: szkoła ponadpodstawowa

Przedmiot: język polski

Czas: 2 godziny lekcyjne (bez projekcji filmu)

Pytanie kluczowe:

Dobra opowieść – co to znaczy?

Po zajęciach uczeń będzie umiał:

- wymienić podstawowe zasady tworzenia opowieści;
- w ciekawy, logiczny i zwięzły sposób opowiadać;
- wyjaśnić pojęcia: „kompozycja szkatułkowa”, „motyw przewodni”, „kompozycja klamrowa”.

Metody pracy:

prezentacja, praca w grupach, praca z tekstem źródłowym i fragmentem filmu, dyskusja, rundka bez przymusu

Materiały dydaktyczne:

- „Rękopis znaleziony w Saragossie” Jana Potockiego (zwłaszcza przedmowa autora do książki);
- film „Rękopis znaleziony w Saragossie” w reżyserii Wojciecha Jerzego Hasa. Słowa kluczowe: opowieść, kompozycja szkatułkowa, motyw przewodni

Uwagi:

Przed lekcją uczniowie oglądają film „Rękopis znaleziony w Saragossie” Wojciecha Hasa. Chętni przygotowują prezentację pt. „Jan Potocki i jego «Rękopis znaleziony w Saragossie»”. Przedstawienie twórcy i dzieła”.

Przebieg zajęć:

1. Rozpocznij lekcję od rozmowy o historii powieści „Rękopis znaleziony w Saragossie”, której film Wojciecha Hasa jest swobodną ekranizacją. Poproś chętnych o zaprezentowanie przygotowanych informacji, skomentuj je i uzupełnij w miarę potrzeby.
2. Zapytaj uczniów, o czym opowiada film Hasa. Według jednego z autorów Filmweb.pl:
To jeden z najdziwniejszych polskich filmów. Stylowa komedia kostiumowa, awanturniczy film «płaszczka i szpady», fantastyczna baśń». Zainicjuj swobodną dyskusję i zbierz refleksje uczniów na temat bohatera, problematyki i świata przedstawionego. Podsumowując wnioski, zapytaj, jak została zbudowana fabuła. Zwróć uwagę na strukturę utworu – wprowadź pojęcie „kompozycja szkatułkowa”.
3. Podziel uczniów na pary. Przeczytaj głośno bądź powiel i rozdaj wszystkim przedmowę autora do powieści „Rękopis znaleziony w Saragossie”. Odtwórz w klasie początkowe i końcowe fragmenty filmu, w których pojawia się motyw rękopisu. Zadaniem uczniów będzie przedyskutowanie w parach odpowiedzi na pytania:
 - Czemu służy wprowadzenie motywu znalezionego rękopisu w powieści Jana Potockiego?
 - Jaką rolę motyw rękopisu odgrywa w filmie?

Filmoteka Szkolna

Zbierz na forum spostrzeżenia uczniów, a następnie wprowadź pojęcie „kompozycja kłamrowa”. Zwróć uwagę na motyw znalezionego rękopisu wykorzystany w powieści i filmie, ma on utwierdzić czytelnika w przekonaniu o prawdziwości przedstawianych wydarzeń.

4. Po tym wstępie przejdź do kolejnej części lekcji, w której uczniowie będą zastanawiać się nad rolą opowieści i ćwiczyć umiejętność opowiadania. Zapytaj:

- Czym charakteryzuje się dobra opowieść?
- Kiedy lubimy słuchać opowiadania innych?

Zaproponuj krótką burzę mózgów, podczas której zbierzesz refleksje klasy. Wspólnie opracujcie listę cech dobrej opowieści i dobrego opowiadacza. Możesz skorzystać z informacji ze strony Grupy Studni „O”, opowiadaczy historii: www.studnia.org, by podsumować wypowiedzi podopiecznych.

5. Zapytaj uczniów, jaką funkcję pełni opowieść w filmie. Przedstaw im wybrane cytaty, np. „opowiadanie jego może posłużyć zbawieniu twojej duszy”, „byłem tu, lecz nie mam zamiaru opowiadać o tym”, „opowiedz nam zatem”, „sądzę, że chętnie posłuchacie przygód mej młodości”, „ostrzegam cię, że mój klient jest gadułą i nudziarzem”, „dla zabicia czasu proponuję ci pewną historię”, „gdy przywoity człowiek opowiada ci swą pasjonującą historię, nie powinieneś przerywać”, „szkoda, że przerwałeś mą opowieść swoim niedorzecznym zachowaniem w tak ciekawym miejscu”, „słuchajmy więc dalej”, „tak trudno domyśleć się dalszego ciągu tej historii”. Co może oznaczać tak częste przywoływanie słów oznaczających czynność opowiadania? Pozwól uczniom na swobodne refleksje. Podsumuj ich wypowiedzi, zwracając uwagę na kulturowy aspekt czynności opowiadania (życie jako opowiadanie swojej historii, życie jako wędrówka w poszukiwaniu sensu i potrzeba dotarcia do końca historii). Przypomnij uczniom, jak kończy się dla bohatera wysłuchanie kolejnej historii (zdobywa wiedzę o świecie, ponieważ poznaje nową opowieść, ale zawsze budzi się rano w tej samej scenerii – na zgliszczach, wśród trupów – co wywołuje wątpliwość, czy bohater posuwa się do przodu czy wciąż tkwi w jednym miejscu).
6. Podziel klasę na grupy. Ich zadaniem będzie zrekonstruowanie i zaprezentowanie na forum wybranej opowieści przedstawionej w filmie, np. spotkanie księżniczek, przygody ze zbrojcami, historii Paszeki, losów młodego Soareza, opowieści Don Avadero. Zespoły starają się opracować swoją opowieść według wskazówek, które wcześniej wspólnie wypracowaliście. Przypomnij podopiecznym, że przedstawiana historia musi mieć wyrazisty początek, relacjonować przebieg wydarzeń i kończyć się precyzyjnym zakończeniem.

Opisując bohaterów, uczniowie powinni wspomnieć, kim są, jaką rolę odgrywają w filmie (głównymi bohaterami, postaciami epizodycznymi czy spiritus movens historii). Równie ważne będzie także dokładne przedstawienie scenerii i nastroju wydarzeń. Chętni uczniowie opowiadają na forum filmowe historie.

7. Na zakończenie lekcji przeprowadź w klasie rundkę podsumowującą. Poproś każdego o jednozdaniową odpowiedź na pytanie: „Czego nowego nauczyłem się na zajęciach?”.

Praca domowa:

Napisz recenzję filmu „Rękopis znaleziony w Saragossie” Wojciecha Jerzego Hasa i opublikuj ją na www.skrytykuj.pl.